Forord

Hukommelsen, skriften, gjenstanden, rommet, stedet. Det er de store museologiske temaene som opptar artikkelforfatterne i dette nummeret av *Nordisk Museologi*. Samtidig preges bidragene av en vilje til å eksperimentere og til å utforske konkrete empiriske eksempler. Kombinasjonene av empirisk utforskning og de store teoretiske spørsmålene er et interessant kjennetegn ved den nordiske museologien. Museologien både låner og gir til en lang rekke fagområder hvor teori utvikles gjennom empiri. Og det er ganske enkelt sånn at museer og kulturarvsprosesser er spesielt interessante steder å utprøve humanistiske og samfunnsfaglige teorier om blant annet materialitet, følelser og tekst.

Det som gleder oss som et tidsskrift som henvender seg til ansatte både i akademien og i kulturarvssektoren, er at forfatterne kommer fra mange felt. Spesielt oppmuntrende er museumsansattes interesse for å skrive for oss – og til å benytte tidsskriftet som en arena for teoretisk refleksjon over egne praksiser. Slik har vi i redaksjonen et luksusproblem, for vi får stadig flere artikler til vurdering, og svært mange viser denne interessen for å skrive teoretisk informert om det praksisnære og konkrete, av forfattere i museer og i akademien.

Vi åpner nummeret med Louise Karlskov Skyggebjergs diskusjon av hvordan gjenstander virker i museumsutstillinger. Basert på eget arbeid med utstillingen *Skriv* på Danmarks Tekniske Museum problematiserer hun hvordan museer utstiller gjenstander som ikke lengre er i bruk, og ofte heller ikke brukbare. Slik utforsker hun hvordan man får ting som gamle skriveredskaper til å være virkende i utstillingssammenheng. Denne tematikken blir satt i et interessant relieff av Lise Skytte Jakobsens artikkel om 3D-kopiering i kunstmuseer. Hun utforsker hvilket potensiale som ligger i å skape nye ting, i prosessen med å lære ting å kjenne gjennom å kopiere dem, innenfor en museumsinstitusjon.

Skriften er et annet viktig tema. Ida Bennicke utforsker alternative og litterært inspirerte måter å produsere gjenstandstekster på. Hun oppfordrer til å kjenne og bryte sjangre, for å nå fram til den besøkende. Dette er en tematikk som resonnerer med Marianne Achiams undersøkelse av forestillingens rolle hos museumsbesøkende. Begge legger vekt på at tilskuerne kan og bør utfordres på en måte som taler til forestillingsevnen. I Niels D. Lunds undersøkelse av litterære museer, problematiseres tekstens rolle på museum på en annen måte. For hva vil det egentlig si å stille ut litteratur – og hva er egentlig et litteraturmuseum?

Rommets og museumsbygget spiller en stadig sterkere rolle i museologisk forskning. Flere artikler i dette nummeret viser hvorfor. Annika Bünzs analyse

av M/S Museet for Søfart i Helsingør viser hvordan museumsarkitekturen destabiliserer besøkeren og skaper rom for skeive erfaringer. I Mattias Ekmans prosjektbeskrivelse er det hukommelsesteoriens rolle i utformingen av rommene for tidligmoderne svenske gjenstandssamlinger som utforskes. Slik viser de hvordan det å være opptatt av hvordan arkitektur og innredning påvirker den besøkende langt fra er noe nytt, og samtidig hvordan det faktisk er nyskapende å utforske de romlige teoriene og effektene.

Rommene er også helt sentrale i forskningsprosjektet som Britta Zetterström Geschwind presenterer om Historiska museet i Stockholm, og i Ditte Laursen, Erik Kristiansen og Kirsten Drottners artikkel om museumslobbyen. Basert på et større forskningsprosjekt om museumslobbyer arbeider de tre forfatterne med å finne metoder for å utforske disse helt nødvendige, men lite tematiserte, museumsrommenes funksjon for besøkende og museene. Geschwind ønsker på sin side å undersøke hvordan demokratiet romliggjøres i de offentlige delene av museet.

Museenes rom kan virke befordrende for demokrati, dette er den produktive siden av museumskritikkens påvisning av at museer har virket disiplinerende og harmoniserende. For museer er politiske institusjoner, det er en påminnelse vi trenger. Og spesielt trenger vi nye forståelser av hva dette betyr. Christine Hansen og Ingrid Martins Holmberg vil vise nye måter å forstå museet politisk på. De er opptatt av å studere hvordan museet transformeres i møte med undertrykte og marginaliserte grupper, og hvilke bevegelser som da blir mulige. De vil altså bortenfor kritikken av museer som undertrykkende politiske institusjoner og søker å vise fram andre historier.

Brita Brenna